

Infància COM ES FAN POPULARS ELS JOCS?

L'«spinner», el joc de l'ampolla i les polseres de goma es van viralitzar el curs passat entre els nens i els joves.

Eren jocs que proposaven un repte i exigien una habilitat motriu. Per què es posa de moda un determinat joc?

TRINITAT GILBERT

A casa, els germans bessons Martí i Clara Calafell (6 anys) acostumen a jugar a un tipus de jocs, mentre que amb els amics juguen a uns altres. “A casa els agrada disfressar-se, fer titelles, obres de teatre, i també s’inventen que marxem de viatge i passen aventures, però llavors passen més temps preparant les maletes que jugant”, explica la seva mare, la Roser Calafell. Amb els amics els jocs són ben diferents: la pilota, la corda, el fet i amagar i el pica-paret són habituals. I també un de poc tradicional, el de tirar una ampolla d'aigua mig plena d'aigua enlaire i comprovar si es queda dreta o no. Guanya qui ha aconseguit mantenir-la dreta més vegades després d'haver-la tirat. “A aquest joc hi juguen quan estan amb la colla. Quan estan sols no hi juguen mai”, diu la mare.

La colla és la Jove de Barcelona, on els germans fan castells, i entre una construcció humana i una altra, els petits ju-

guen o improvisen jocs en què tots participen. Com el de l'ampolla.

Hi ha dos jocs virals més que s'han estès per totes les escoles –l'«spinner» i les polseres de gomes– que també han arribat als bessons. “L'«spinner» va entrar a casa l'any passat, i només li van fer cas els dos primers dies”, recorda la mare. En canvi les polseres de gomes, una de les aficions també virals, sí que ha atrapat la Clara.

D'altra banda, la Roser, que és il·lustradora de contes infantils, assegura que quan dibuixa criatures jugant a casa sempre procura que siguin jocs creatius: “Són els que més m'agraden a mi i els que penso que fan molta falta en aquesta societat inundada de tecnologia”, diu. Quan ha dibuixat jocs als carrers, “són jocs amb els quals puguin identificar-se”.

PER QUÈ UN JOC ES FA VIRAL?

Sobre els jocs i la seva viralització, la pedagoga Alba Castellví sosté que n'hi ha que “s'escampen com una taca d'oli perquè focalitzen l'atenció d'una manera immediata”. Acostumen a ser jocs senzills, que requereixen poc esforç mental, són ràpids de jugar i reaccionen als estímuls físics. És a dir, “necessiten un punt d'habilitat per aconseguir un resultat”, fet que agrada a les criatures, que són àgils. Altres característiques dels jocs virals és que són accessibles –perquè són econòmics–, resistent, transportables i de mida reduïda. Per això “són fàcils de compartir amb companys de tota mena i condició”, apunta Castellví.

El neuròleg David Bueno assenyala la importància de les neurones mirall. “La imitació, que és el que fan aquestes neurones, propicia que es provi, però també cal dir que un cop provat el joc es manté per la seva mateixa naturalesa, que estimula els centres de percepció. Bàsicament, el repte, la recompensa i plaer per al cervell”. Així doncs, els jocs s'estendrien entre les criatures en primera instància per imitació, però

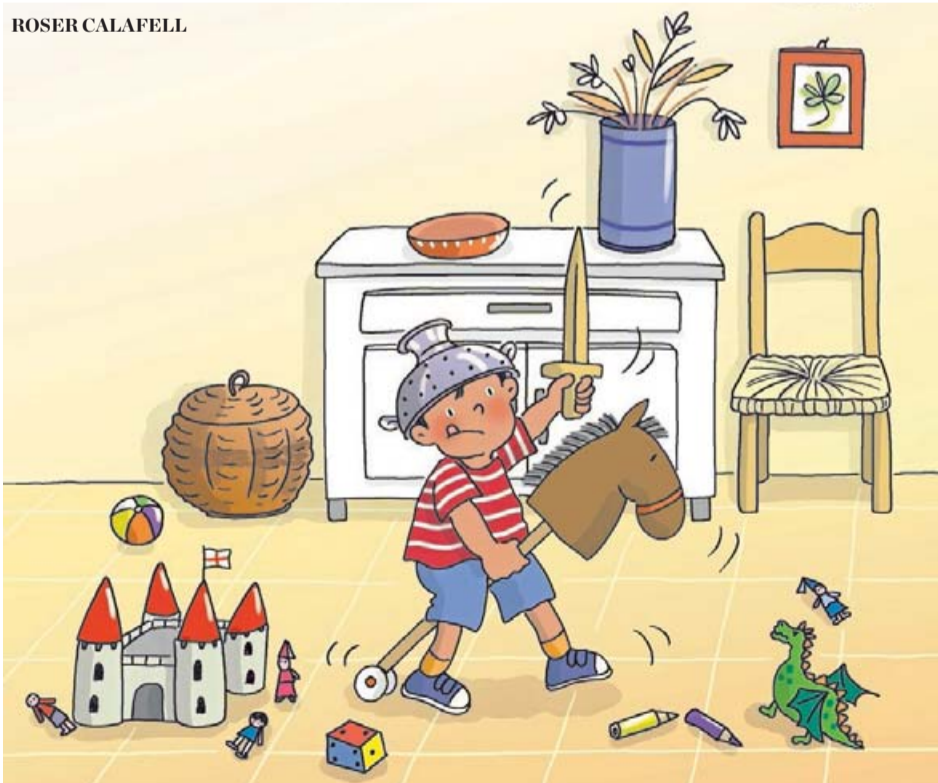

l'estructura del joc també ha d'agradar al cervell dels que hi juguen per seguir sent popular.

Per la seva banda, la presidenta de la International Play Association a l'Estat, Imma Marín, diu que “és molt difícil” destriar uns motius que expliquin per què uns jocs concrets es fan populars. “De vegades hi ha marques que s'esforcen per trobar la manera d'introduir els seus jocs als patis de les escoles”, diu. I ho aconsegueixen “fent-ne publicitat tradicional o bé mirant d'identificar les criatures més líders o fins i tot estenen vídeos per les xarxes”. Tanmateix, “aquests esforços sovint no es veuen recompensats com les empreses voldrien”, perquè inexplicablement es posen de moda uns altres jocs. “Un exemple és el joc de l'ampolla, molt popular l'any passat, o també les baldufes i els io-ios, que sembla que hagin desaparegut i sobtadament es tornen a posar de moda”.

Sigui com sigui, tots els jocs que s'estenen com la pólvora tenen una característica en comú: “Proposen un repte fàcil d'entendre però difícil d'aconseguir, i alhora exigeixen una habilitat motriu”, diu Marín. Així doncs, són jocs que permet lluir-se a qui assoleix el repte. Mentrestant, els companys que es miren l'habilitat de qui se'n surt també disfru-

ROSER CALAFELL

ten justament mirant-s'ho. I d'aquí que la colla d'amics mirin com balla la baldufa, com fa piruetes l'ampolla d'aigua o com algú fa rodar l'*spinner* sobre el nas.

JOCS DE TOTA LA VIDA

Marín analitza com són els jocs que s'han conservat generació rere generació, com les baldufes, que es van crear fa més de 5.000 anys; les mines, que ja existien a l'època romana; la pilota, o molts jocs de taula. "Aquests jocs responen a necessitats i motivacions intrínseques de l'ésser humà: la necessitat de posar-se reptes, d'explorar les pròpies capacitats, de mostrar-se, de competir, de disfrutar". Per tant, són jocs tradicionals perquè es mantenen malgrat que incorporen els avenços de cada generació.

Per acabar, el professor Ramon Barlam apunta que els jocs, com qualsevol altre element, estan sotmesos a criteris mercantilistes. "En una societat consumista cal crear modes; algunes passatgeres, com les de l'*spinner*, com també ho van ser els *hula-hoops* o els cubs de Rubik". Un altre exemple de joc que ha aparegut i desaparegut com un bolet és el Pokémon Go. "De la nit al dia milers de persones de tot el món van emprendre una cacera desesperada per tots els racons. I ara ningú en parla", conclou.✱

L'apunt Ludificació i aprenentatge

Segons explica el professor Ramon Barlam, el concepte anglès *gamification* ha estat traduït pel Termcat com a *ludificació*, tot i que per a ell la traducció no en recull matisos importants: "El sentit de *gamification* va més enllà de jugar i passar l'estona".

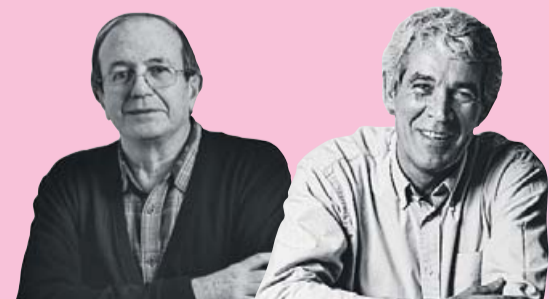
Per a Barlam, quan es parla de la ludificació de les aules no es refereix a jugar a classe, sinó a "destil·lar allò que fa que, quan les persones estan jugant, donin el millor d'elles mateixes, s'esforcin a superar reptes i retinguin millor els conceptes apresos".

LA SETENA HORA

'A POR ELLOS'

Els firmants d'aquest article defensem que quan una família o uns mestres tenen un conflicte la solució és parlar-ne aviat i amb la persona més convenient. Si no s'arriba a un acord, intervé la direcció i, si convé, la inspecció. El més important és no trencar el vincle de confiança. Però es veu que estem equivocats. Societat Civil Catalana ha redactat un imprès perquè les famílies facin una denúncia si consideren que les escoles han lesionat els drets de la mainada. Demanen que s'hi adjunti tota mena d'informació: manuals que falsegen la realitat, exercicis tendenciosos o exhibició de símbols polítics. Tot plegat, segons afirmen, perquè l'educació ha de ser neutral. Nosaltres hem seguit les instruccions de SCC i hem passejat pels carrers amb una carpeta plena de fulls de denúncia per fer-los-hi arribar. Exposem alguns exemples del treball que hem realitzat. Hem denunciat escoles que es diuen "verda". ¿Escola verda? Quina manipulació! Això del canvi climàtic és pura ideologia, per això amb el 155 s'han paralitzat els cursos sobre sostenibilitat adreçats a docents. Escoles lliures? Lliures? Vinga, home, denúncia *al canto*. Escoles vives? Més denúncia, perquè aquí els únics vius són els mestres manipuladors de ments infantils.

També hem revisat diversos projectes educatius i hem trobat algunes perles. Per exemple: hi ha escoles que treballen per resoldre de manera pacífica els conflictes. ¿Voleu un cas més clar de manipulació? ¿Què en farem dels polítics que atonyinen i, sobretot, dels diners honestos que alguns obtenen amb la venda d'armament? També hi ha escoles que afavoreixen la participació de l'alumnat en la presa de decisions. Si comencem així, a secundària s'apuntaran a totes les vagues. I ara totes les escoles són inclusives. Només ens faltava aquesta, que arribem a pensar que tots tenim els mateixos drets; ben clar que no és així, perquè no hi ha presos polítics, sinó polítics presos i ministres i fiscals reprovats que campen arreu i personalitats indiciàriament acusades d'embutxacar-se diner públic. Fins i tot hem trobat una escola que es diu Ramon Llull. Com si ens poguéssim permetre el luxe d'homenatjar els plurilingües! ¿Que no n'hi ha prou amb la llengua mare de totes les llengües? I hem preparat moltes més denúncies. Per acabar, ens hem fet una selfie.✱

JAUME CELA
Mestre i escriptor

JULI PALOU
Doctor en filosofia i educador